

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(XXXVII.)

A TS. ÉS KIR. FELSÉG' REGTELMÉVEL

Indult BÉTSBÖL Pénteken 6. Majusbann. 1796.

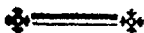
B é t s .

H a d i T ö r t é n e t e k .

A Bérsi Udvari hadi hír-adásból most ezeket irhatjuk az Olofz tsatázó mezőről: —

Az utóbb írt 14-dik Áprilisi történetek után Acquihoz, a' Bormida vize' mejjékeire öfzsze fereglett Ts. Királyi tábor, innenn az után fel-kerekedvén, a' Tanaró' vizihez közelébb vette magát, és Nizzá-della-Paglia mellett szállott-meg, olly tzállal; hogy a' Ts. Királyi Comendérozó Generális innét, az el-lenség ellen, a' melly már ekkor, fennebbetske a'

O o

Tanaró' parttyánn Albánál állott, a' környüállásokhoz alkalmaztott mozdulásokat tétethesenn; 's-hogy a' *Piemonti* feregekkel öszfze-tsatolódva lévő Ts. Királyi tsoporttal, az illendő közösülést annál bizonyosabbann fenn-tarthaftsa. Hanem, ezenn Ts. Királyi tsoport ellen, 's-az azzal a' F. M. Lajtnánt *Colli* vezérlése alatt egyesülve lévő *Piemonti* tábor ellen, az ellenség olyan nagy erővel közelített, hogy F. M. Lajtnánt *Colli*, magát *Montcagliari* mellé vonni szükségesnek találta: arra a' történetre mindazáltal, hogy-ha az ellenség *Alba* mellöll *Cherasco*hoz is kiterjeszkedne, *Fossano* és *Cherasco* között, egy *Observations-tsoport*ot hagyott hátra. — Ez a' hír-adás Ápr. 25-dikénn indúlt a' Ts. Királyi tábortól *Nizzadella-Pagliá*bol. —

„Mint-hogy feregeink (ezek továbbá az Udv. Hír-adás szavai), meg-szűnés nélkül mozgásbann vagnak: e'-miatt, az Április' 11-dikétől fogva 15-dikéig történt tsaták-beli vesztéseink, a' külömb-kü lömb felé Regementektől, még nem szedettthettek vólt özfze: azt azonbann, hogy az ellenség mind ezekbenn a' történetekbenn, sok embert, 's-nevezetesenn két Generálist is el-vesztett, mind a' Szökevények mind pedig a' falusi lakosok, meg-ujjított erősitéseik által bizonyittyák,

„Felséges Urunk, az Oberster *Vukasovicstól* nevezetesenn a' múlt Ápr. 15-dikénn tétetett hafznos szolgálatot, kegyelmes tekintetre vévén, ötet Generál-Májorrá tenni méltoztatott.

„Hasonló-képpen Generál-Májorrá neveztetett

ő Felségétől, a' *Callenberg*' Regementyének eddig való Oberstere *B. Mittrowszky* is.,

* * *

Az *Ausztriai Lengyel* országnak ujj el-rendelése, már most egy Udvari Hir-adásbann közönségessé vagyon tétettetve. — „Meg-határozta ő Felsége (ezek a' Hir-adás' szavai); hogy ezen ujj rész, *Nap-nyugoti Gallitziának*, az eddig való *Gallitzia* pedig, külömbségnek okáért, *Nap-keleti Gallitziának* neveztes-sék; hogy az elsőnek, valamint az utolsóbbnak vagyon, egyenesenn a' Fő Udvari Politicum Dicafteriumtól függő Kormányozó széke legyen, és az, *Krakau* városában lakjék; hogy az Ország, előre *Circulusokra* osztatódgyék-fel, 's-mindenik *Circulusnak*, a' több Ts. Királyi örökös tartományok példája szerént, *Circularis-hivatala* legyen; az eddig szokásbann volt al-törvénykező Táblák most még maradgyanak-meg, hanem *Krakaubann* és *Lublinbann* két Nemes Törvényes Táblák álljanak-fel, *Krakaubann* pedig már most mindgyár egy *Apellations-Tábla*, kezdgyen hozzá hivatalának folytatásához., — A' Politikai foglalatosságoknak el-rendelésére, Titok-Tanátsos 's-egyszersmind a' *Cseb* Gubernium' Vice-Præsese Báro *Margelick*, a' Törvényes dolgoknak el-intézésére pedig, Titok-Tanátsos és a' *Lemberg*i Törvényes Tábla' præsese *Urbanfszki Miklos*, rendeltettek-ki Felséges Urunk által. —

A' *Krakau*i Gubernium, 7 Tanátsosokból 11 Secretáriusokból, 10 Concipistákból, és az ezekhez alkalmaztatott számu alsobb rendü Cancellistai személ-

lyekből állittatik öfzfze; kiknek, a' Felséges Urunktol a' Directoriumhoz küldetett és meg-ujjitott rendelése fzerént, más tartományokbann már szolgált és próbált tehetségü 's-hivfégu személlyeknek kell minyajoknak lenni. — Az Apellations-Tábla 1 Præsésből, 1 Vice-Præsésből, 10 Tanátsosokból, 2 Secretáriusokból, 2 Tanáts-beli Protocollistákbol, 1 Regiftraturæ Directorbol, 2 Regiftránsokból, 1 Expedituræ-Directorbol, 8 Cancellistákbol, 1 Fütöböl, és 4 Cancellária-beli Szolgákbol áll,

F r a n t z i a O r s z á g.

A' sok rozfsz hírekre nézve a' napokbann, az *Öt-százak* Tanátsához egy Követtséget küldött a' Directorium, arra kérvén a' Törvény-hozókat, hogy tsináljanak valami kemény Törvént az olyan emberek ellen, a' kik ingerlői a' zűrzavaroknak. A' Tanáts, Commissióra bizta volt a' dolog' meg vizsgálását; a' mellyről *Traillbard* Ápril, 15-dikénn a' Commissió' nevébenn, ilyen hírt tett a' Tanáts előtt. — „Minket, úgy mond, két marszongó ellenségek követnck nyombann: a' Rojálismus, és a' Törvennyekkel való nem gondolás. Ezek, noha különböző zászlók olá tartoznak: az 1795-dik beli Constitutziónak oltótlásábann tsak ugyan meg-egyeznek. Ezen két pártok, éppen akkor egyesültek arra a' tzelra, hogy Frantzia országot minden ki-telhető erejek által fel-forgatni, 's-esmet az előbbeni történetek' theátrómává változtani meg-probálják; a' midönn a' táborozást ujra el-kezdettük; és a' midönn a' mi fegyvereseinknek deréksége uj gyözedelmeket ígér zászlóinknak; a' midönn ti a' leg hathatósabb

efzközöknek elő - vételek által, a' köz boldogságot bátorságba helyezettétek ; a' midönn minden Kép-viselők, a' Királyságnak gyűlésére megesküvén, magokat arra a' tzelra egyesitik, hogy annak Frantzia országba való vizfza térését meggátolják. Az ellenség azt reméllette, hogy a' Directorium és a' két Tanács között, hásonlás fog támadni; de a' köztök uralkodó egyefség elenyéztette azt a' reménséget. Hajtsuk egészfen végre az ő öfzfe-zavartatódásokat bölts és hathatós törvéyeknek készítése által; a' millyenek lehetnének a' Commissió vélekedése szerént a' következendők: — „

„1) A' Respublikának belső bátorsága és a' magános szemelleyek' szabadsága ellen való bünt tselekefzések, 's-halállal büntettetnek, mind azok, valakik beszédgyeik, a'-vagy nyomtatott, ki-ofztott, vagy kiragasztott irásaik által, másokat, a' Királyságnak, vagy az 1791- és 1793- dik beli Constitutziónak vizfza-állitására, a' Törvény-hozó Tanácsoknak és Directoriumnak el-ofzlatására, 's-a' tulajdonnak fel-prédálására, ingerelnek. — 2) A' halállal való büntetés, számkivettetédsés változik akkor, mikor az Esküdtek, a' vádbann gyengitő körülállásokra találhatnak. — 3) Mind azok a' gyűlések, a' mellyekben a' feljebb említett ingerlések történnének, rébelliseknek lenni hirdettetnek. — 4) Az illyen gyűlésekből, a' Magistratusnak vagy a' fegyveres erő' Comendánsának első intésére, minden jó Hazafiak széllyel ofzlani tartoznak: a' kik helybenn maradnak, és Idegeneknek vagy Emigránsoknak lenni meg-esmertetnek, halállal büntettetnek; ha tisztviselők, számkivetésbe küldettetnek; egyéb Haza-

fiak, 5 esztendei árestomba vitettetnek. — 5) Mind azok az árestáltatott személlyek, a' kiknél a' Nemzeti cocárdánn kívül valami egyéb-féle jel, mellyel az öfzfze-sereglésekre volna tzélozás, találtatik, 1 esztendei fenyítő polisziai árestommal büntettetik. „—

Ezenn 5 Artikulusokat közönséges meg-egyezőssel decretálta a' Tanáts.

Egy más Decretom által a' Journáliistákat is fzo-rossabb határok közzé szoritották a' Törvény-hozók. Meg-határozták, hogy ezen-túl semmi e'-féle Ujjságok' nemeit ki-nyomtatni, ki-osztani, széjjel hordoztatni, vagy az utzákra ki-raggatni, szabad ne legyen, ha az Írójoknak és ki-nyomtatójoknak neve, fel nints téve. A' ki által-hágja ezenn rendelést, politziai fenyítő árestommal büntettetik, és a' büntetés ideje 6 hónapnál kevesebb nem lehet, 's-több e'-félék.

E l e g y e s J e g y z é s e k.

A' Frantzia Olofz tábornál lévő Hadi Biztos *Salicetti* ilyen forma környülállásos hir-adást küldött-bé *Génuába* a' 11-diki tsatázásrol *Minister Faipoulthoz*: — „Hazafi *Minister!* *Gen. Buonaparte* egy tsoportotskát hagyott hátra *Voltribann*, olly tzállal, hogy a' hegyekről le felé nyomuló ellenségnek igyekezetit, a' melly a' vólt, hogy a' mi nepünket a' *Monte nottén* lévő posztrol el-kergefse, meg-gátolja. Nevezett Generálisuknak a' vólt a' plánuma, hogy itt akkor rontson az ellenségre, mikor ő a' miéinket *Voltrinál* meg-támadgya. *Gen. Argenteau* és *Rocavina* (a' *Piemontiák'* vezére) 10 vagy 12 ezered-magokkal jöttek *Monte-notte* ellen. A' mi *Voltrinál* lévő gyenge fél *Brigádánk* ugyan, betsülletes ellent-állást tett, de a' nélkül, hogy magát a' veszedelemnek ki-tette volna, az elibe adatott rendelés szerént, minekután-

na azonn vidékről egy nappal az előtt minden magazinumjaink hátra takarítottak, Aprilis' 10-dikénn estve, Voltritól Savonához hátra vonta magát. Az ő hátrálását 1500 emberekkel fedeztette *Buonoparte* a' hegyek felől, a' ki *Monte-nottén* is 1500 embert hagyott a' sántzokbann. Az ellenség' plánuma, a' melly ezen hátrálásunkat nem vélte, a' vólt, hogy népüket a' *Monte-nottérol* le-verje, Savonára reá üfson, és 5000 emberekből álló elő-tsoportunknak egéfsz úttyát el-vágván, táborozásunknak folyamattyát keté szakaszfa. Nem úgy történt a' dolog. A' miéink' ellent-állása a' *Monte-nottén*, 400 holtakból és sebesekből álló vesztfét okozott az ellenségnek, kik között vagyon *Gen. Rocavina* is. Hogy az ellenség ujj erővel fog próbát tenni, nem hozta *Buonoparte* kétségbe; de őtet meg-előzte. Mi, 11-re virradó éjféli 2 orakor 3 tsoportokbann ki-indultunk *Savonából*. *Gen. Labarpe* a' sántzokkal szem-benn álló ellenséget futamtatta-meg. *Gen. Mafsen*a, a' bal szárnyára ütött reá. A' tsata után valami 600-zig való embert szemléltünk a' földön. A' fogjok 1500-ra mennek; a' sebesek' számát 1000-re tehettyük, kik között *Gen. Rocavinán* kívül, a' *Gen. Argenteau*' Adjútánttya, 1 Oberster, 's-több Stáb; és fő tisztek is vagynak. A' mi a' magunk' vesztfésünket illeti, bajoson lehet neki hitelt adni, hogy a' mint mondgyák, minden vesztfésünk tsak 200 holtakra és sebesekre menne. (Ha *Salicetti*' soha több igazat nem mondott volna is, ezenn szavait ugyan ne féljen, hogy kétségbe hozzák az olvasók.) A' tábor folytatni fogja a' tsatázást. Nem soká nagyobb dolgokrol lezfsz módodom tudósitást tenni. —

Salicetti.,,

A' Hir úgy vagyon, hogy *Cevát* és *Mondoyit* traktálás szerént vették légyen által a' Frantziák a' *Piemontiáktól*: de erről nintsenek még bizonyos tudósításaink.

Egy *Genuai* levélből lehet olvasni, hogy a' Frantziák egy *Romábann* meg-telepedett *Corsicai* ember által, illy fel-tételek alatt hivaták légyen meg a' Pá-pát az egygyefségre: — *Aveniöt* és *Venaisint* hagyja örökösön az ő birtokokbann; a' Frantzia sere-

geknek engedjen kerefsztül-menetelt a' maga földgyeinn, a' *Belvedere*-beli *Apolló* szép Státuáját, ajándékozza Frantzia országnak, ily felül-írás mellett: VI-dik Pius, a' *Frantzia Respublikának*.

Tsak rövidenn írjak némellyek, hogy a' *Provencai* Gróf, a' *Velentzeiek* miatt az ő földgyökről *Veronából* hirtelen el-menni kéntelenítettett légyen.

Az *Északi* Frantzia tabornak leg alsó szárnyától fogva, fel a' *Rénus* mejjékeinn nevezetesenn *Dijsseldorf*ig, esmet terhesedni láttatnak a' környülállások. Egy bizonyága ennek a' többek között a' következő 22-dik *Áprilisi Hannoverai* levél is: — „

„A' mint haljuk, minden órann egy 11 ezer emberelből álló gyalog, és 6 Regiment lovas *Hannoveránus* sereg fog a' *Neutralis-Cordon*' fedezésére útnak indulni, az egész *Hannoverai* ágyuzó készülettel együtt. Hogy egy 11 ezer fejekből álló *Hannoveránus* tábor úthoz készül, és 40 ezer *Prussusokkal*, 8 ezer *Hafsusokkal*, és 4 ezer *Braunsweigusokkal*, öfzsze fog tsatolódni, ez bizonyos. A' Fő-vezér maga a' *Braunsweigi* Hertzeg leszen. &c.

Londonbol, Apr. 15-dikénn. —

A' mi Országló-székünknek a' Frantziák ellen Apr. 10-dikénn tett ujj had-izenetével, a' mi *Antiministeriális* embereink nem igen meg-elégedettek. Azt erősítik, hogy az *Anglus* Ministereknek a' békéllésre nem volna valóságos akarattyok; 's-hogy a' Frantzia *Directorium*' jelentésébenn, valósággal találtattak volna némelly meg-harározott fel-tételei a' békeféségnek. — Az *Anglus* nép ellenbenn, egészfszen meg-juhászódott az által, hogy a' kenyér tegnap egyfzeribenn igen nagyot oltsódott. A' *Themse'* vize, buzával terhelt hajókkal vagyon majd egészfszen el-borítva: mellynek az az oka, hogy a' *Chavette'* meg-ölettetése után, a' buzával terhelt sok *Anglus* hajók mind vízfzra jöttek a' Frantzia partok mellől. Ennek a' kenyér-oltsóságának jobbann örül az *Anglus* nép, mint-ha minden ágyukat gyözedelmi hirikkel hallána meny-dörögni, &c. „

NB. — Hogy tsak fél-árkus az ujságung: nem egyebet jelent, hanem, hogy tegnap *Aldozó-Törtök* vólt, és azt mi is meg-innepeltük. —

P. D.